

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію «Нормативно-правові засади взаємодії Національної поліції України з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості», подану Кейдалюком Володимиром Олександровичем на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Забезпечення правопорядку є важливим фактором стабільного розвитку держави, формування громадянського суспільства та його інститутів. Правоохоронна діяльність є різновидом управлінської діяльності, а її суб'єктами стають не лише органи державної влади та місцевого самоврядування, але й громадські об'єднання. Ефективність правоохоронної діяльності Національної поліції визначається багатьма чинниками, серед яких автор дослідження справедливо вважає співпрацю органів і підрозділів поліції з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості. Сьогодні, в умовах дії воєнного стану, напрацювання стійких та ефективних взаємовідносин поліції з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості залишається одним з основних завдань при реформуванні правоохоронної системи, є запорукою налагодження довірливих відносин між громадянським суспільством і поліцією. Варто також зауважити, що Національна поліція, як складова частина сектору безпеки і оборони, забезпечує громадську безпеку і порядок, охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидію злочинності. А від належного нормативного урегулювання форм, методів та засобів взаємодії поліції з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості залежить стабільний розвиток держави загалом.

Отже, потреба в систематизації уявлень про правоохоронну діяльність як виконання функції із забезпечення національної безпеки України, місце взаємодії поліції з громадськими об'єднаннями у реалізації цієї функції,

пошук шляхів її ефективного нормативно-правового регулювання, удосконалення такої діяльності зумовили вибір теми дослідження.

Тому формулювання основної мети поданої дисертації, яка полягає у вивченні сутності нормативно-правового регулювання взаємодії Національної поліції з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості та у визначенні сучасної моделі такої взаємодії, виглядає цілком обґрунтованим.

Поставленій меті, на нашу думку, служить і логіка побудови дисертації. Із цією метою в дослідженні визначається коло чинників і передумов, якими зумовлюється необхідність нормативно-правового регулювання взаємодії поліції з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості, окреслюються перспективні шляхи імплементації до національного законодавства передових форм і методів забезпечення правопорядку, запропоновано ряд нормотворчих, організаційних та інформаційних заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності громадських об'єднань правоохоронної спрямованості та Національної поліції щодо забезпечення правопорядку та вдосконалення його нормативно-правового регулювання.

Спираючись на здобутки вітчизняної правової науки, передовий зарубіжний досвід, ґрунтовний аналіз чинного законодавства, автор вибудовує реалістичну концепцію нормативно-правового регулювання взаємодії поліції з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості щодо забезпечення правопорядку.

Дисертація Кейдалюка В.О. тісно корелюється з низкою державних і відомчих програм, планів, концепцій: Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020), Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021), відповідно до плану наукових досліджень «Концепція розвитку адміністративного, адміністративно-процесуального права та фінансового права в умовах євроінтеграції» (на 2016–2020 рр.), загальноуніверситетської теми науково-дослідних робіт «Пріоритетні

напрями розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер 0123U103538) та теми науково-дослідних робіт кафедри адміністративної діяльності поліції Одеського державного університету внутрішніх справ: «Захист та дотримання прав людини в поліцейській діяльності» (державний реєстраційний номер 0123U104419).

Методологічну основу наукової роботи становить раціональна сукупність методів наукового пізнання, обрана дисертантом з урахуванням специфіки поставленої мети, об'єкта та предмета дослідження. Для досягнення визначеної мети та реалізації поставлених завдань автор використав широкий комплекс загальних і спеціальних методів дослідження, зокрема, методи дедукції, індукції, аналізу, синтезу, сходження від абстрактного до конкретного, а також формально-логічний, логіко-семантичний, системно-структурний, порівняльно-правовий, структурно-логічний, соціологічний, аналітичний та інші методи.

Слід зазначити, що перераховані методи були використані в органічному поєднанні та взаємозв'язку, що дало змогу всебічно розглянути предмет дослідження, висвітлити пов'язані з ним проблеми, виробити комплексний підхід до їх вирішення.

Аналіз дисертації Кейдалюка В.О. дозволяє зробити висновок про обґрунтованість її основних положень, висновків і рекомендацій. Яскраве свідчення цього – значний обсяг використаних джерел, серед яких: законопроекти та акти чинного законодавства, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, матеріали юрисдикційної практики, результати комплексу соціологічних заходів. Із позитивного боку слід відмітити той факт, що переважна більшість використаних джерел датується 2016–2024 роками. Це свідчить як про нагальність розглянутих у роботі питань, так і про старання автора бути в руслі сучасних наукових тенденцій.

На особливу увагу заслуговує наукова новизна одержаних результатів. Дисертація Кейдалюка В.О. стала вагомим внеском у розвиток

доктринального уявлення про сутність, зміст та особливості нормативно-правового регулювання взаємодії підрозділів Національної поліції з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості щодо забезпечення правопорядку.

Зміст дисертації дозволяє стверджувати, що автор обґрунтував низку концептуальних положень, які відрізняються науковою новизною.

Насамперед, слід відмітити формулювання принципів взаємодії на засадах партнерства, оригінальну класифікацію громадських об'єднань правоохоронної спрямованості; авторське поняття взаємодії Національної поліції і громадських об'єднань правоохоронної спрямованості під час дії режиму воєнного стану; дослідження адміністративно-правових аспектів взаємодії Національної поліції і громадських об'єднань правоохоронної спрямованості в період дії режиму воєнного стану.

Також автор запропонував обґрунтовану класифікацію видів взаємодії Національної поліції і громадських об'єднань правоохоронної спрямованості. Взаємодія Національної поліції і громадських об'єднань правоохоронної спрямованості може бути реалізована в таких формах: проведення спільних патрулювань території; участь у рейдах та обходах для виявлення та запобігання правопорушенням; спільне планування та координація дій; обмін інформацією про поточну кримінальну обстановку та можливі загрози; спільний аналіз оперативної обстановки; організація та проведення спільних навчань, семінарів та інших тематичних заходів для вдосконалення навичок, здобуття знань та для інформування громадськості.

З огляду на предмет дослідження автор ґрунтовно дослідив нормативні акти, що визначають засади участі громадських об'єднань правоохоронної спрямованості в забезпеченні публічної безпеки та порядку, дійшовши висновку, що стан нормативно-правового регулювання взаємодії підрозділів Національної поліції з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості показує роз'єднаність правових норм, їхню суперечливість; відсутність чіткого законодавчого розмежування сфер відповідальності та

повноважень суб'єктів системи забезпечення правопорядку, прогалини регулювання окремих напрямів, що ускладнюють механізм реалізації державної політики в розглянутій сфері.

Сформульовані в роботі положення мають авторський характер та репрезентують індивідуальне бачення проблематики нормативно-правових основ взаємодії підрозділів Національної поліції з громадських об'єднань правоохоронної спрямованості у сфері забезпечення правопорядку. На наш погляд, вони можуть слугувати плідним підґрунтям для подальших досліджень, присвячених правовим та організаційним аспектам діяльності всіх суб'єктів правоохоронної діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані та викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути взяті за основу для подальшого розроблення проблем ефективного здійснення діяльності громадських об'єднань правоохоронної спрямованості у сфері правопорядку, для вдосконалення адміністративного законодавства України в цій сфері, при викладанні дисциплін та спеціальних курсів «Адміністративне право і процес», «Адміністративна діяльність Національної поліції», «Організація діяльності поліції щодо забезпечення публічної безпеки і порядку», «Взаємодія підрозділів Національної поліції з громадськістю», «Організація охорони публічної безпеки і порядку», а також при підготовці лекцій і навчальних посібників із даних дисциплін.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації Кейдалюка В.О. викладені у восьми наукових публікаціях, п'ять з яких опубліковані у наукових фахових виданнях України, що свідчить про повноту викладу матеріалу дослідження в друкованих працях.

Висновки і рекомендації дисертації характеризуються високим рівнем достовірності. Про це свідчить успішна апробація на кафедральних заходах, міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Структура роботи характеризується продуманістю, послідовністю, збалансованістю складових і підпорядкованістю їх реалізації мети та основних завдань дослідження.

Загалом, викладене свідчить про такі позитивні риси рецензованої дисертації, як актуальність, наукова новизна, практична значущість, методологічна обґрунтованість та доступність для сприйняття. Робота Кейдалюка В.О. є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання, що полягає у визначенні специфіки нормативно-правового регулювання взаємодії підрозділів Національної поліції з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості, та вдосконаленні основ засад її здійснення.

Поряд із цим, слід зауважити й на деякі недоліки рецензованої дисертації.

1. Як справедливо підкреслює автор у підрозділі 1.1. «Генеза інституту взаємодії поліції з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості», «щоб розкрити особливості розвитку, форм та методів участі громадських об'єднань у забезпеченні публічної безпеки та порядку, у першу чергу доцільно проаналізувати наявний досвід подібної діяльності» (с. 30). Адміністративна реформа, яка триває в Україні, не може проходити без урахування попереднього історичного досвіду, у першу чергу – вітчизняного. Проте, на думку автора, для здійснення такого аналізу найдоцільніше розглянути період із часів проголошення незалежності України.. Уважаємо, що робота набула б довершеного вигляду, якби автор включив до наукового аналізу історичний аспект розвитку різних територіальних правоохоронних утворень, що виникали з ініціативи громад в Україні на місцевому рівні в різні часи: від загонів самооборони за часів Української революції 1917 – 1921 років до добровільних народних дружин часів пізнього СРСР та питання взаємодії таких утворень з правоохоронними органами. Такий ретроспективний аналіз організаційних

форм забезпечення правопорядку громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості дав би автору підстави говорити про найбільш оптимальні та вивірені часом форми участі громадськості в правоохоронній діяльності у взаємодії з державними органами, для яких підтримання безпеки і порядку було основним завданням.

2. Потребує додаткового обґрунтування пропозиція внести зміни до Закону України «Про Національну поліцію», зокрема щодо доповнення ст. 11 «Взаємодія з населенням на засадах партнерства» згадкою про громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону. Частина третя ст. 3 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» визначає, що «повсякденна (оперативна) діяльність таких формувань організовується, спрямовується і контролюється відповідними органами Національної поліції», а в такій ситуації складно говорити про партнерство, яке передбачає рівноправність сторін.

Натомість робота набула б доконаного вигляду та логічного завершення, якби автор окреслив організаційні способи і методи контролю за повсякденною (оперативною) діяльністю громадських формувань з охорони громадського порядку.

3. У підрозділі 2.1. «Адміністративно-правові основи та принципи взаємодії Національної поліції з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості» автор проаналізував особливості взаємодії підрозділів Національної поліції з добровільними формуваннями територіальних громад щодо забезпечення публічної безпеки та порядку в умовах воєнного стану (с. 94–96), дійшовши висновку, що виконання завдань територіальної оборони належать до правоохоронної спрямованості (с. 179). Проте, на нашу думку, це є різними аспектами діяльності із забезпечення національної безпеки.

4. У розділі 2. «Нормативно-правове регулювання взаємодії Національної поліції з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості», на нашу думку, бракує докладного аналізу основних організаційних проблем, що виникають на сьогоdnішньому етапі розвитку

правоохоронної системи України, зокрема щодо забезпечення публічної безпеки та порядку в межах територіальної громади.

5. Деякі висновки дисертації мають загальновідомий характер. Наприклад, на с. 177 автор зазначає, що взаємодія ґрунтується на прямому або опосередкованому контакті та можлива для реалізації спільного інтересу за наявності спільної мети, яку сторони взаємодії намагаються досягти. Разом із тим розглянуто аспекти симбіотичного підходу до взаємодії, за умови якої кожен із суб'єктів взаємодії досягає своїх результатів, однак їх досягнення можливе виключно за результатами такої взаємодії». До того ж термін «симбіоз» тут ужито некоректно, оскільки це явище взаємодії й співіснування різних біологічних видів в екосистемі.

Проте наведені зауваження жодним чином не впливають на загальне позитивне враження від рецензованої роботи. Вони мають на меті лише акцентувати увагу автора на окремих її тезах, які можуть стати предметом дискусії.

Оцінка змісту дисертації у цілому. Усе вище наведене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація «Нормативно-правові засади взаємодії Національної поліції України з громадськими об'єднаннями правоохоронної спрямованості» за своєю актуальністю, ступенем новизни, достовірністю та повнотою, глибиною наукового аналізу, науковою цінністю викладених у дослідженні теоретичних та практичних результатів, а також за рівнем академічної доброчесності, повністю відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2017 року № 40, а також вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Кейдалюк Володимир Олександрович,

заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 – «Право».

Офіційний опонент –

професор кафедри адміністративно-правових
дисциплін Інституту права

Львівського державного університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, професор

Ірина ШОПІНА

